

S U Z A N

A B E L

Kloni se

GRETE

JEDNA NEMOGUĆA LJUBAV

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Susanne Abel

STAY AWAY FROM GRETCHEN

Eine unmögliche liebe

Copyright © 2021 dtv Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG,
Munich/Germany

Translation copyright © za srpsko izdanje 2024, LAGUNA

*Mojim roditeljima, Elzi i Verneru
U znak sećanja, s ljubavlju i zahvalnošću*

„Istorija, koliko god možda gorka bila, jeste stvarnost koja svakodnevno nastavlja da deluje u našoj sadašnjosti i budućnosti.“

Vili Brant, u jednom od govora u Jerusalimu 7. juna 1973.

JEDAN

Jul 2015.

„Za pet minuta idemo uživo!“, viče glavni snimatelj u studiju iz koga se emituju vesti. Kamermani stavljaju slušalice.

„Gde je Tomova koka-kola? I gde je Sabina s kravatom?“

Glavni voditelj Tom Monderat zauzeo je mesto iza voditeljskog pulta.

„Još se bavimo ministrom unutrašnjih poslova – moguće je da ćemo imati uključenje uživo koje ćeš morati spontano da vodiš. U tom slučaju, spojiću te preko bubice koju ćeš imati u uvu“, govori režiserka preko studijskog razglasa.

Tom klima glavom, pije ledenu koka-kolu na slamčicu i mrmljajući isprobava uvodni tekst: „Svuda u zemlji izmerene su rekordne temperature. Izuzetna vrućina paralisala je danas velike delove Nemačke. Vrućina je opasna pre svega za bolesne i starije...“

„Jedinicu malo bliže, dvojka uobičajeno“, iz režije daju uputstva kamermanima, a preko studijskog zvučnika čuje se: „Još jednom maska, molim vas!“

„Još minut!“

„... nakon što su juče izmerene najviše temperature ove godine, danas je u mnogim bolnicama došlo...“

Tomova asistentkinja Sabina neuobičajeno drhtavim rukama vezuje čvor na kravati koju mu navlači preko košulje.

„Šta se desilo?“, pita je tiho i rukom pokriva mikrofona.

„Ja sam... Moj otac... Otac mi je umro, a ja...“ Sabina guta ostatak rečenice i okreće se na drugu stranu. Čaša koka-kole se prevrće. Tomova bela košulja isprskana je smeđom tečnošću.

„Sranje!“

Asistentkinja mu pomaže da skinje blejzer. Šef snimatelja trči pored kamermana s rezervnom košuljom.

„Još trideset!“

„Sori“, muca Sabina.

„Ne sekiraj se. Mogu li nešto da učinim za tebe?“, pita Tom, navlači čistu košulju i uvlači je u pantalone.

„Još petnaest, svi van kadra!“

Kreće prepoznatljiva muzika uvodne špice.

Sabina odmahuje glavom i namešta Tomu kravatu.

„Poslednji trejler... Pažnja. Za deset.“

„Hvala“, kaže Tom, spušta joj ruku na rame i seda na svoje mesto.

Sabina skače u stranu.

I pet, četiri, tri, dva...“

„Dobro večer, poštovane dame i gospodo. Ovo su najvažnije vesti za peti jul 2015.“

„Dobro večer, poštovana dušo moja“, odgovara osamdesetčetvorogodišnja Greta, koja devet kilometara dalje uz Rajnu sedi u naslonjači pred televizorom i nazdravlja mu šoljom čaja od nane. „Nije ti loša ova kravata danas. Ali ne znam zašto kosa mora da ti bude tako kratka. Zar stvarno misliš da ti to dobro stoji?“ Uzima tanjir s krišćicama hleba sa svojih kolica za posluživanje, starih koliko i njena prevelika kuća, i jede sendvič sa džigernjačom.

„Manevri NATO saveza u Ukrajini. Zapad više ne može da prihvati pretnju ratom u Ukrajini i Putinovo zveckanje oružjem...“

„Putin, njega žene baš vole“, kaže Greta i izvlači komadić krastavca koji joj se zaglavio između zuba, slušajući pritom kako američka kandidatkinja za predsednički položaj Hilari Klinton upozorava da vojna moć Kine sve više raste. Ne obraća dalje pažnju na vest da grčki premijer Cipras hoće da pregovara o dugovima, jer svako veče čeka samo jedno: odabranu misao za tu noć, kojom se voditelj oprašta.

„Samo onaj ko zna prošlost, može da razume sadašnjost i da oblikuje budućnost“, rekao je August Bebel. „Želim vam mirnu i prijatnu noć.“

„I ja tebi želim isto, zlato moje.“ Greta gasi televizor i gura prljavo posuđe na kolicima za serviranje u kuhinju. Početkom sedamdesetih godina uselila se u ovu kuću za iznajmljivanje sa šest stanova, koju je njen muž Konrad izgradio kraj same Rajne, u kelnskoj četvrti Porc. Tu je odrastao njen sin Tomas, i tu od muževljeve iznenadne smrti, pre skoro osamnaest godina, živi sama u sto šezdeset kvadrata.

Greta stavlja posuđe u mašinu za pranje i misli na Toma, kako mnogi zovu njenog dečaka. Ne seća se kad ga je poslednji put videla. A pritom živi samo nekoliko kilometara od nje, u centru Kelna. Dobro, on ima mnogo posla, ali to još ni izdaleka nije razlog da se povremeno ne javi telefonom.

„Mama ovde“, kaže Greta Monderat naglašeno veselim glasom u svoju zelenu telefonsku slušalicu. „Jesi li živ? Htela sam da te pozovem, jer ti mene nikad ne zoveš, truli paradajzu. Halo?“ Priča mu kako joj je protekao dan, tokom koga zbog velike vrućine nije izlazila. Usred rečenice prekida je ženski glas: „Mnogo vam hvala na pozivu.“

Kroz prozor dnevne sobe vidi kako se nad Rajnom navlače tamni oblaci. Grmi i seva.

„To mi ne liči na njega. Da se nedeljama uopšte ne javi.“

Munje sevaju iznad prostora za kampovanje, na suprotnoj strani Rajne. U Gretinoj glavi prepliću se slike malog Toma, koji se u svoje vreme zbog straha od nevremena uvek zavlačio ispod kreveta.

Udara grom. Greta posrće po stanu u ružičastoj kućnoj haljini i papučama, spušta se u podzemnu garažu i ulazi u svoj BMW 3, 1996. godište. Kreće u rikverc, zaokreće, i čim se našla na drumu, daje gas. Crni kišni oblaci zamračili su letnje nebo. Skreće u Kelnsku ulicu i opet daje gas. Ovuda je vozila već hiljadu puta, zna da će za dvadeset minuta biti u centru grada. Ali ne stiže dotle, jer je nakon jednog i po kilometra, ispod mosta na auto-putu, potpuni zastoj.

Dva vozila hitne pomoći jure pored nje. Za njima ide vatrogasni kamion. Plavo svetlo raseca tamu. Kiša se sručila s neba, provala oblaka, lupa po krovu i udara o šoferšajbnu.

„Šta sad da radim? Ovde ne mogu da skrenem.“

Brisači se bore s rekom vode. Ostali vozači polako je prestižu, voze suprotnom trakom i skreću levo. Stroboskopski efekat treperavih svetala čini je nervoznom i zbunjenom. Ima samo jednu misao: da ode odatle.

Greta se trza, skreće i vozi za drugim automobilima. Pritom se orijentiše prema zadnjim svetlima vozila ispred nje, skreće levo, kao i ono, pa onda desno, i završava na auto-putu.

„Šta ja to radim? Šta radim?“ Obema rukama čvrsto steže volan i zuri u putokaz za skretanje na auto-putu.

„Gremberg, Gremberg.“

Zna da tu mora da izađe s auto-puta da bi se vratila nazad u Keln. Teretni kamion vozi odmah iza nje, signalizira joj farovima i trubi. Ona uključuje duga svetla, pritiska gas do daske, ne usuđuje se da pusti volan da bi dohvatila menjač - i prolazi pored skretanja za Gremberg. Sa šezdeset kilometara na sat, u drugoj brzini.

U svetlosti njenih farova pojavljuje se plavi putokaz: trougao auto-puta Hojmar, 1.000 metara.

„Hojmar. Da, moram da odem tamo. Tako je!“

Holandski kamion za isporuku cveća vozi s njene leve strane, ne pretiče je, već vozi paralelno s njom i trubi. Greta razrogačenih očiju gleda pravo ispred sebe. Samo da ne skrene s puta i da se ne sudari s kamionom, misli, i ponovo propušta skretanje kojim bi mogla da se vrati u Keln.

Bele crte na kolovozu lete joj u susret, a trubljenje drugih automobila zamuklo je. Ne čuje cviljenje brisača koji su uključeni iako je kiša stala, završava na auto-putu A3 i nastavlja da vozi kroz noć brzinom od šezdeset kilometara na sat, ka jugoistoku. Misao da treba da se vrati odavno je zaboravila.

Četiri sata kasnije, između Ašhafenburga i Vircburga, auto posle nekoliko trzaja staje nasred kolovoza, jer je rezervoar za benzin prazan. Greta sluša kako kiša udara o šoferšajbnu. Sa ovim zvukom posle izvesnog vremena počinje da se meša i sve glasniji zvuk policijske sirene. U retrovizoru vidi treperavo plavo svetlo. Otvaraju joj vrata.

„Šta se desilo?“ Mladi sabračajac zadužen za ovaj deo auto-puta uperio joj je baterijsku lampu u lice.

Zuri u njega i muca. Saobraćajac dohvata volan preko nje, zove kolegu i zatim zajedno sklanjaju stari BMW na zaustavnu traku.

„Molim vas, odvedite me kući!“

„A gde vam je kuća?“

Greta razmišlja. „U Projsiš Ejrlauu.“

„A gde vam je to?“

„Istočna Pruska.“

Mladi saobraćajac je poziva da sedne na zadnje sedište policijskog automobila i traži joj dokumenta. Nema ih kod sebe.

„Kako se zovete?“

„Šenajh. Greta Šenajh. Rođena 7. 3. 1931.“

„Možemo li da uspostavimo kontakt sa nekim od vaše porodice?“

„Baba i deda me čekaju.“

Dvojica policajaca se zgedaju.

„Imate li možda još nekoga? Možda ćerku, ili sina?“

„Da, imam ćerku.“

„A gde ona živi?“

Greta gleda kroz njih. „Moj sin je na televiziji.“

„Sve mi je jasno“, kaže policajac, pa je on i njegov kolega usred noći odvoze pravo na kliniku u Ašhafenburgu.

„Postoji osnovana sumnja da je u pitanju demencija. Trebalo bi da odvedete majku na pregled“, kaže šef klinike dr Virt Moderatu, koga je policija rano izjutra obavestila da je Greta pronađena dvesta pedeset kilometara od Kelna i da je bila zbunjena.

„Nemoguće.“ Tom trlja umorne oči. Sve u njemu odbija da dopusti da ono što je čuo dopre do njega. „Pre nedelju dana sam s njom izašao na ručak. Bila je potpuno normalna, kao i uvek. Valjda bih primetio da nešto nije u redu.“

„Naravno, može biti i drugih uzroka“, uzvraća doktor Virt i kaže da takvo stanje mogu da izazovu i depresija, poremećaj u protoku tečnosti kičmene moždine, nedovoljna funkcija štitne žlezde, ili nuspojave nekih lekova.

„A naravno, možda je povezano i s ovom vrućinom. Mnogi stariji ljudi ne mogu da je podnesu. U svakom slučaju, treba da porazgovarate s odabranim lekarom svoje majke.“

Sprat iznad smrdi na sredstvo za dezinfekciju i urin. Greta otvara oči i krišom gleda unaokolo. Kraj nje je krevet u kome leži neka stara gospođa.

„Oprostite, možete li da mi kažete gde se nalazimo?“ , pita.

Tanušna starica pored nje mrmlja nešto nerazumljivo i gleda u prazno. Greta vidi stolicu sa noćnom posudom, šipku za držanje kraj svog kreveta, spavaćicu s prekratkim rukavima, i zaključuje da je sigurno u nekoj bolnici. Pokušava da ustane iz kreveta, ali i s obe strane je rešetka koja to sprečava.

„Alo!“, viče. Ali niko ne reaguje. Penje se preko ograde, drži spavaćicu da joj se ne otvori otpozadi i nasumice kreće kroz dugi bolnički hodnik, da vidi gde se nalazi. Kod sobe za medicinske sestre udara pesnicama o staklo.

„Šta se desilo? Gde sam? I gde mi je odeća?“

„Morate da se vratite u svoju sobu“, viče jedna mlada sestra na franačkom dijalektu, istrčava na hodnik i hvata Gretu za ruku.

„Ne moram ja ništa!“, brani se Greta. Ne podnosi kad je neko vuče. „Insistiram da mi vratite moje stvari i pozovete taksi.“

Još jedna medicinska sestra, čija pločica pokazuje da je glavna sestra na odeljenju, dolazi i hvata Gretu podruku da bi je pratila u njenu sobu.

Greta je možda stara, ali fizički je snažna i brani se rukama i nogama. „Ovo je lišavanje slobode! Žaliću se, nećete proći bez posledica.“

„Da, svakako“, rutinski kaže glavna sestra, ubacuje Greti invalidsku stolicu ispod zadnjice i veštim zahvatom s obe strane ona i mlada medicinska sestra odvoze staru gospođu.

„Čekajte samo dok mi dođe sin. On radi na televiziji!“

„Naravno. A moj otac je glavni u Vatikanu.“

U tom trenutku njen vitki, dva metra visoki sin, čuveni voditelj Tom Monderat, ulazi na odeljenje s jednim lekarom. Kada ga ugledaju, sestre odmah puštaju Gretu.

„Tome!“, viče Greta, skače iz invalidske stolice, žuri mu u susret dok se spavaćica vijori za njom i pada mu u naručje. „Hvala bogu da si konačno stigao!“ Medicinske sestre se uzbuđeno zgledaju, očigledno je da prepoznaju televizijskog voditelja.

„Mama, šta to radiš? Šta se dešava s tobom?“, šapuće Tom i skuplja joj spavačicu na leđima. „Imate li možda neki bade-mantil, doktore Virte?“

„Svakako“, odgovara on, prosleđuje ovu molbu glavnoj sestri i nakon što se kratko predstavio odvodi majku i sina u svoju ordinaciju. „Kako se osećate od jutros?“

„Pa, kako bi trebalo da se osećam, mladi čoveče?“, otrsito odgovara Greta.

„Znate li kako ste stigli ovamo?“

„A je l' vi znate?“

„Možete li da mi kažete koji je danas dan?“

„A zar vi ne znate?“, uzvraća mu.

Neverovatno, misli Tom dok sluša kako njegova vremešna majka zavitlava šefa klinike. I ona je navodno dementna? Nema šanse!

Smartfon mu vibrira. Pokušavaju da ga dobiju iz redakcije u Kelnu.

„Gde mogu kratko na miru da telefoniram?“

„Dođite“, kaže glavna sestra i vodi ga na balkon. Tomu pogled pada na prepunu pepeljaru.

„Tu možete i da pušite. Doduše, nije dozvoljeno, ali vidite već.“

Na trenutak okleva. „Hvala, ali ostavio sam.“

Kada ostane sam, Tom se spušta na rashodovanu stolicu za kampovanje i poziva broj svoje asistentkinje. „Sabina, neću stići na sastanak redakcije.“

„Ovde je Dženi“, javlja se umesto toga promukli glas. „Htela sam...“

„Daj mi Sabinu.“

„Sabina nije tu. Ja je menjam dok je na odmoru.“

Tom prekida razgovor i bira broj šefa redakcije. „Sabina je na odmoru, Klemense?“, pita i proučava da li u pepeljari ima opušaka koji bi mogli ponovo da se zapale.

„Na specijalnom odsustvu, ima smrtni slučaj u porodici. Znam da ne umeš sa Dženi, ali ona je dobra i jedina je mogla odmah da uskoči“, kaže Klemens.

„Jebiga!“ Tom briše znoj sa čela. „Neću stići na kolegijum.“ Gleda na ručni sat. Ubrzo će dvanaest. Ako odavde izađe brzo i ako je auto-put bar donekle prohodan, morao bi da stigne nazad oko pet po podne. Dovoljno vremena da se pripremi za večernji program.

„Je l' se desilo nešto?“, pita ga šef redakcije.

„Nije. Samo moram nešto da organizujem.“

Vest da je tu poznati novinar s televizije i iz rubrika žute štampe izgleda se raširila klinikom kao požar. Hodnikom se mota upadljivo mnogo sestara, koje pokušavaju da bace pogled na njega. Tom se smeši, navlači crni kačket dublje na lice i traži put do lekarske ordinacije.

Tamo sedi Greta, u trenerci koja joj je za jedan broj prevelika, na krevetu za preglede.

„Ovi misle da sam prolupala.“

„Pa gde je doktor?“, pita Tom.

„Dakle, već su me ispitali toliko da mi je muka. Stvarno ne mogu još i to da znam.“

„Dođavola! Moram da se vratim u Keln.“

„Možeš malo da sedneš. Baš me izluđuješ. I skini konačno tu kapu, imaš tako lepu plavu kosu.“

Tom otvara vrata da bi potražio doktora Virta ili nekog drugog lekara, i skoro da se sudara s visokom plavušom u belom mantilu, koja drži kvaku na vratima s druge strane.

„Izvinite“, kaže Tom.

Mlada lekarka se predstavlja i seda za svoj pisaći sto.

„Slušajte, doktorka, stvarno nemam vremena.“

„Pre nego što budemo mogli da otpustimo vašu majku, moramo da uzmemo lične podatke. Koje zdravstveno osiguranje ona koristi?“

Tom upitno gleda Gretu.

„Standardno. Je l' im treba i moj broj socijalnog osiguranja?“

„Znaš ga?“

„Naravno!“ Greta deklamuje sedmocifreni broj socijalnog osiguranja.

Doktorica se široko osmehuje Tomu.

Lepe oči, misli on, pušta da mu pogled sklizne niz dugi vrat i na pločici s imenom čita *dr Nadina Nej*. Na trenutak zaboravlja da nema vremena, kao i neprijatni razlog svog boravka ovde.

„Sada su mi potrebni samo još ime i adresa njenog odabranog lekara“, pita doktorica ne gledajući u Gretu. Tom konstatuje da na dugim prstima nema burmu.

„Ne zna on to. Pišite: dr Hajnrh Fišer, Hauptštrase 397, 51143 Keln-Porc. Da li vam je potreban i broj telefona?“

„Ne, hvala vam.“ Doktorica se smeška.

„Da li vam je potreban moj broj telefona, Nadina?“, pita Tom i gleda doktoriku Nej u smeđe oči. „Hoću da kažem, za svaki slučaj.“

„Pa, to svakako ne može da škodi.“ Doktorica sklanja nestašni pramen kose iza uva i stavlja njegovu vizitkartu u džep belog mantila, pored stetoskopa.

Posle putokaza koji označava izlazak s gradskog područja Aš-hafenburga, Tom daje gas, izlazi na auto-put i juri u pravcu Kelna, brzinom od 220 kilometara na sat.

„Zašto stalno voziš levom stranom?“, pita ga majka sa suvozačkog sedišta, a desnom rukom se grčevito drži za ručku kraj sedišta koja se ne zove slučajno držač straha. Levu ruku je zarila u plastičnu kesu sa svojom odećom koju joj je neka medicinska sestra predala neposredno pre ishitenog odlaska.

U svakoj prilici Greta automatski koči, mada ispod stopala ima samo crnu gumenu prostirku.

„Zato što hoću da stignem na vreme. Danas slučajno imam jedan mali, uzgredni posao“, kaže Tom kamenog lica i pojačava radio.

„U Franačkoj je juče bilo 40,3 stepena Celzijusovih, podjednako vruće kao u Rijju. Dosadašnji nemački rekord letnje temperature za ovo doba godine je nadmašen. Ako je verovati onome što narod kaže, vreme će sada i ostati takvo.“

Asfalt treperi.

Iz zvučnika krekeće Namikina pesma *Halo Lieblingsmench*, verovatno već po hiljaditi put ovog leta.

„*Leeven jott*“, * psuje Tom na pravom kelnskom dijalektu i gasi radio. Mrzi taj plačljivi glas, a još više mrzi to što ne vlada sobom. DEMENCIJA. Ta reč ne sme da mu se raširi u mozgu. Usredsređuje se na disanje, pokušava da se smiri i dobacuje majci nesiguran pogled.

„A sada mi sve ispričaj, mama. Tako da i ja razumem.“

Greta ga gleda. „Šta?“

„Šta se desilo. Kako si to usred noći prošla pola Nemačke?“

„Nemoj da praviš toliku frku oko toga. I ja sam tebe nekad skupljala od kojekuda. Jesam li te ikad išta pitala? Jesi li sada ljut, ili šta?“

„Ne. Nisam ljut.“ Tom zna da laže. Mnogo je ljut. Pukao bi od besa.

„Gospode bože, dečko, možda bi prosto trebalo manje da radiš. Toliko stresa nikada nije dobro.“

Tom ne zna da li da plače, ili da se smeje. Spavao je nepuna tri sata, probudila ga je policija, usred noći je odjurio u Ašhafenburg, tamo su ga suočili sa sumnjom da mu je majka dementna, a sada ona sedi pored njega i mrtva 'ladna mu kaže kako je on pod prevelikim stresom.

* Mili bože. (Prim. prev.)

„Mogla sam da se vratim i svojim autom“, kaže Greta. „Gde je uopšte?“

„Vratiće ga ADAC.* Ali zar ne misliš da bi bilo bolje da sasvim prestaneš da voziš?“

„Koješta!“

„Mama, imaš skoro osamdeset pet godina.“

„Još dugo ih neću napuniti!“

„Ne snalaziš se više na auto-putu.“

„Znači li to da sada više ništa ne vredim, samo zato što sam jednom pogrešila? Čekaj dok dođeš u moje godine.“

DEMENCIJA. Ta užasna reč vrti mu se po glavi. Hoće da se oslobodi te reči, a pre svega pomisli da bi njegova majka mogla da se dovede u vezu s njom. To ne sme da bude. Ne može da bude. Šef klinike je pitao za depresiju, a Tom mu nije odgovorio, jer je taj pojam tabu. Celo njegovo detinjstvo i mladost bili su obeleženi time da mama danima ne izlazi iz zamračene spavaće sobe i redovno odlazi u tzv. sanatorijume. S njom je o tome uvek samo indirektno razgovarao.

„Uzimaš li još uvek onaj lek protiv...?“, pokušava da je uzgred pita.

„Misliš one tablete polizeš-mi-dupe?“

Tom se ceri. „Baš te!“

„Odavno ih više ne uzimam. Je l' ti trebaju?“

„Ako budeš tako nastavila, trebaće mi“, kaže Tom, krišom baca pogled na nju i oseća olakšanje što mu zvoni telefon.

„Da?“

„Hoćeš da ti pošaljem teme?“, pita ga Dženi preko spikerfona.

„U automobilu sam, prepričaj mi ih.“

„U samom vrhu je problem s vrućinom. Slede Grčka i dužnička kriza.“

„Kao i juče“, komentariše Tom.

* Nemački Auto-moto savez. (Prim. prev.)

„Da, ali Varufakis je dao ostavku na položaj ministra finansija. Planiran je intervju sa Šojbleom. On nema mnogo vremena pa mi...“

„Varufakis je dao ostavku? Pa što mi to odmah ne kažeš?“

„Otkud znam da nisi već čuo. To se desilo pre jednog sata. Zar nemaš internet?“

„NE, DŽENI! U KOLIMA SAM, VOZIM. NEMAM INTERNET!“ Zašto, za ime sveta, ima asistentkinju? Sa Sabinom mu se ovo ne bi dešavalo. Ona radi s njim već godinama i tačno zna šta mu treba.

„Šojbleova kancelarija kaže da moramo da počnemo pre pet po podne, jer uveče ima zakazane sastanke.“

„Majku mu, to je knap. Treba li možda sam da ga pozovem i da se dogovorim oko nekog kasnijeg termina? Rekao sam Klemensu da...“

„Okej! Pobrinuću se za to.“ Prekida vezu.

„Dženi?“ Tom ne podnosi da ga prekidaju. A još manje podnosi da mu prekinu vezu kad razgovara telefonom.

„O, o!“, kaže Greta, koja već duže vreme posmatra sina sa strane.

„ŠTA JE?“

„Ali ti ćeš se još obrijati pre nego što odeš na televiziju?“

„Ako ti je to najveća briga.“

„Nije.“

„Nego?“

„Ta Dženi. Je l' ti to devojka?“

„Maaamaaa!“

„Samo sam mislila...“

Tom trenutno uopšte nije raspoložen za ovaj razgovor. Već godinama njegovu majku zaokuplja pitanje zašto se još nije oženio. Ona već godinama veruje da bi svaka žena u njegovoj blizini mogla da bude potencijalna snaja i već godinama mu priča da bi volela da bude baka.

Zove Sabinu na njen privatni broj. „Primi moje iskreno saučešće“, kaže. „Želim ti mnogo snage da izdržiš sve ovo što te sad čeka“, dodaje, a zapravo samo hoće da zna kada će se vratiti.

„Hvala“, jeca Sabina preko spikerfona.

„Je li ti otac umro iznenada? Ili si bila pripremljena i mogla si...“

„On je... on...“, muca njegova asistentkinja. „On se ubio, Tome.“

„Šta?“ Kao da ga je neko udario u stomak. Tom ne primećuje da mu porše iza njega ablenduje da se skloni iz leve trake. „Znaš li... zbog čega?“

„Trebalo je da ide u dom, imao je Parkinsona. A otkad je moja majka umrla...“, Sabinu izdaje glas.

„Sabina, čoveče, baš mi je žao!“, kaže Tom i pretpostavlja da ga ona više i ne čuje, jer je prošao kroz zonu u kojoj nema dometa.

Tom menja traku i vozi ćutke i sporije. U glavi mu je praznina. Na skretanju za Montabaur trza se, jer ne može da se seti kada je vozio preko Elcerberga. Takođe, ne može da se seti ni kada mu je majka, koja sedi pored njega, poslednji put nešto rekla. Ponovo krišom baca pogled na nju.

Greta izgleda izgubljeno. Tako sitno i ranjivo, u neukusnoj, tri broja većoj trenerci iz Ašhafenburga.

„Je li sve u redu, mama?“

„Hladno mi je.“

„Izвинi. Klima. Žao mi je. Isključiću je, pa će ti brzo ponovo biti toplo.“

Telefon zvoni.

„Dogovorili smo se sa Šojbleom za 18.30. Je li ti to okej?“

„Jeste“, kaže Tom i silazi sa auto-puta A4 na izdvajanju za Keln-Porc.

„Moram odmah u studio, mama. Ne mogu s tobom gore. Je li to u redu?“ Tom je stao ispred njene kuće i sada je napeto posmatra.

„Naravno. Ne trebaš mi“, kaže Greta i svu snagu ulaže u to da se pravi da joj je dobro i da odglumi da je ono što je bila pre. Zna da sada ne sme da pogreši. „Gde su mi ključevi?“, pita.

„Daću ti moje. Obećaj mi da ćeš otići kod svog odabranog lekara.“

„Da, hoću!“ Dok on odlazi, maše mu i mrmlja: „Neće grom u koprive.“

Greta brzo ulazi u kuću i oseća olakšanje što usput nije srela nikoga od stanara. U svome stanu u parteru zatvara vrata rezom. Kada se potpuno oslobodila napetosti, kao da se urušila u sebe i konačno pušta kesu iz bolnice.

Zna da nešto nije u redu s njom. I boji se. „Ne daj se!“, naređuje sebi, pokreće se, planski odlazi u kupatilo i izbegava da se pogleda u ogledalo na ormariću. Mora da se drži svojih misli, jer one inače nestanu.

AUTOMOBIL, zapisuje u blokčić koji zajedno s hemijskom olovkom stoji na simsu prozora i lepi papirić na zid s pločicama, pun šarenih cedulja.

ČITAJ KNJIGE O VEŽBANJU PAMĆENJA!

JEDI JABUKE! PO JEDNU SVAKI DAN!!!

SVAKI DAN TABLETA ZA PROKRVLJENOST MOZGA!

„Tačno, tableta za mozak“, kaže sebi, uzima tabletu iz kutijice i guta je bez vode. A onda uzima i novu tablu iz kutije, istiskuje još pet tableta i guta ih jednu za drugom.

Po ulasku u podzemnu garažu televizijske stanice Tom uspeva da potisne onu nemoguću reč. Pitanje da li grčko napuštanje zajednice evra još može da se izbegne i da li bi to za Evropu bila katastrofa zaokuplja mu misli. Da bi brže stigao u studio, trči pored lifta i ide stepeništem.

Sve je spremno. Reflektori osvetljavaju njegov voditeljski pult. Na monitoru vidi nestrpljivog ministra finansija, koji ga

čeka u Berlinu. Tom baca u čošak oznojenu majicu, Klemens mu daje dosije i listu pitanja, Dženi mu pomaže da obuče belu košulju i sako, a šminkerka ga brije.

„Zadrži Šojblea još dva minuta, Kleme“, kaže Tom šefu redakcije i pogledom preleće pitanja.

„Koja kravata?“, pita ga Dženi Valter i pruža mu tri da izabere.

„Na crvene tačkice“, kaže Tom, ne udostojivši četrdesetogodišnju zamenicu svoje asistentkinje nijednog pogleda. Kada Dženi skeptično upita: „Ova?“, pogleda je i vidi da Dženi, koja je iz Kelna i uvek nosi samo crno, namrštenog čela posmatra kravatu s tačkicama.

Tom ne reaguje i na karticama piše beleške za vođenje razgovora. Nešto kasnije, krajičkom oka primećuje kako Lars, šef snimatelja, ispred njega postavlja hoklicu.

„Hvala ti, Jense“, kaže Dženi, koja je visoka samo metar i šezdeset i ne može da dosegne Tomov vrat.

„Lars“, ispravlja je kolega.

Dženi ga više ne gleda, penje se na hoklicu, navlači Tomu preko glave već zavezanu kravatu i namešta mu kragnu.

„Gotovo“, kaže. „Šta je s naočarima?“

„Kako to misliš, šta bi trebalo da je s naočarima?“

„Pa ti inače nikad...“

„Zaboravio sam kontaktna sočiva kod kuće“, prekida je oštro, namešta svoj karakteristični osmeh iz profila i seda za voditeljski pult. „Pozdrav, gospodine Šojble.“

Rutinski opušteno Tom tokom intervjua postavlja pitanje hoće li pregovori s grčkom vladom sada postati lakši, ili se ministar pribojava da će Grčka istupiti iz zajednice evra.

Šojble diplomatski izbegava odgovor. „Ne vidim nikakvu katastrofu za Evropu.“

Posle razgovora, Tom se usredsređuje na pripremanje večernjeg dnevnika.

„Hoćeš li nešto da pojedеш, ili popiješ?“ , pita ga zamenica asistentkinje.

„Da“ , odgovara ne podižući pogled.

„A šta?“

„Još jedno pitanje i flipnuću!“

Zahvalan je što mu šef snimatelja i bez pitanja stavlja na pult flašu vode. „Samo još pet minuta.“

Kamermani zauzimaju pozicije. Šminkerka tapka Tomovu gornju usnu i promiče pored kamere u studiju. Razleže se melodija koja najavljuje večernji dnevnik.

„Celu Nemačku muči tropska vrućina“ , počinje Tom da vodi večernji dnevnik od 6. jula 2015.

„Ma šta mi reče“ , kaže Greta u svojoj dnevnoj sobi u Porcu i gura u usta kolutić salame na koji je nacedila remuladu.

„Otkad ti to nosiš naočari?“ , pita i oblizuje gornju usnu. „Ni ti ne postaješ mlađi, zlato moje.“

„Vrelina proteklih dana za mnoge je bila gotovo nepodnošljiva. Tokom vrelih dana umire gotovo dvostruko više starijih ljudi nego kada je svežije“ , čuje se s televizora. „Razlog: telesni signali upozorenja koji ukazuju na pregrevanje kod njih se javljaju sporije.“

Greta je strpala pola tvrdo kuvanog jajeta u usta.

„Ali i dalje izgledaš vrlo dobro, ne onako otrcano kao onaj na drugom programu.“

„Hoćeš li jedno kelnsko pivo?“ , upitala je Dženi posle emisije, pokušavajući da na putu iz studija održi korak sa Tomom.

„Naravno da hoću kelnsko. Ja UVEK hoću kelnsko, posle SVAKE emisije.“

Svejedno mu je što je Dženi ostala da stoji odmahujući glavom. Liftom je otišao gore. U svojoj prostranoj kancelariji s pogledom na Rajnu Tom pregleda ostale vesti toga dana. U Dračajhu je šesnaestoro ljudi povređeno jer je vozač u kružnom toku skrenuo u pogrešnom smeru i sudario se s autobusom. Vozač je osamdesetšestogodišnji muškarac. I opet ona grozna reč: DEMENCIJA.

Vrata se otvaraju i Dženi mu bez reči, uz tresak, spušta flašu kelnskog na sto. „Trebalo ti je još nešto?“

„Ne!“ U svetlosti monitora Tomovo lice deluje tvrdo. Suzdržava se da joj ne kaže da sledeći put treba da kuca pre nego što uđe.

„Smem li nešto da primetim?“

Gasi pojmove za pretragu: *Demencija, znaci*. „Šta?“

„Čitanje misli ne funkcioniše. Ako ti nešto treba, moraš to da mi kažeš.“

Tom je ne gleda, pogledom preleće naslove *Njujork tajmsa* i mora da se sabere da ne bi započeo principijelnu diskusiju o zadacima asistentkinje. Između ostalog, i zato što je siguran da će se Sabina za nekoliko dana vratiti. Krajičkom oka vidi da se Dženi ne miče s mesta. Polako okreće glavu i gleda u nju.

„Još nešto?“

„Da“, kaže i naglašava svoje reči. „Kravata ti je odvratna!“ Okreće se na peti i zalupi vratima za sobom.

„Jebote!“ Strže kravatu s vrata i baca je u korpu za papir, udara se o sto, okreće stolicu za pisačim stolom tako da može da gleda kroz prozor. Ne vidi ni katedralu s druge strane Rajne, ni zalazak sunca na horizontu iza nje, uzima flašu kelnskog i prazni je naskap. „Kakav posran dan!“

Polu sata kasnije, Tom skuplja stvari i vozi se kući, u penthaus u četvrti Gerling. Umoran je kao pas i srećan što konačno može da bude sam. Tom voli minimalizam u stanu koji je kupio pre dve nedelje. Skida cipele. Na kompjuteru otvara plej-listu

Avicija, pojača zvuk na najjače i zatvara oči. Tonovi mu eksplodiraju u ušima. Pleše kroz dnevnu sobu, skida odeću i ide pod vrelu tuš. DEMENCIJA. Jebote! Ta reč je opet tu.

Go izvlači zapašać iz flaše i nada se da će kjangti moći da spere onu reč. Prvu čašu pije naiskap. Nakon druge, basovi vibriraju u njemu. Sa terase vidi jarkocrveni mesec kako izlazi iza katedrale. Leže u mrežu za spavanje s flašom vina i sklapa oči.

Između dva muzička komada, komšinica od prekoputa urla: „Tišina!“

Tom smanjuje zvuk i uljulkuje se u san. Iz sna ga budi vrištanje. „Jeste li ovde svi došli iz ludnice? Prvo ona muzika, pa sad ova jebačina. Zatvarajte prozore!“

Stvarno. Neka žena stenje. Duboko, otegnuto „aaaa“ postaje sve glasnije. Tom u polusnu zamišlja kako mladoj doktorki iz Ašhafenburga – kako se ono zvala? – otkopčava beli mantil. Ono „aaaa“ pretvara se u ritmično „da, da, da!“ Tom misli kako je prošle nedelje sa svojom dizajnerkom enterijera, Melanijom, overio tuš. Spušta se iz mreže za spavanje, traži smartfon po stanu, i piše Meli poruku na *Votsapu*...

Imaš malo vremena? 😊

Sori, sutra ustajem u pet i idem u Berlin. Spavaj lepo ako možeš. 😞

Tom razmišlja kako bi mogao da ubedi Mel da imaju seks preko telefona, ali zapravo jedva da je poznaje. Telefon mu vibrira. Poziv s nepoznatog broja. Možda je i ona imala istu ideju, pomišlja.

„Daa?“

„Dženi ovde.“

Tom gubi erekciju.

„Spavam“, kaže i baca mobilni u ćošak.

Narednog jutra veoma rano džogira po Kajzer-Vilhelm-Ringu, u pravcu Štatgartena. Sto četrdeset bitova u minutu daju ritam otkucajima njegovog srca. U veštačkom jezercetu u Medijskom

parku ogleda se jutarnje sunce. *Levels* od Avićija podstiče ga da trči brže.

Tom diže ruke u vazduh. Ovo će biti njegov dan! Trči pored crvenog sandučeta za besplatne novine *Keln ekspres* i *Bild cajtung*, i ubrzava da bi iskoristio zeleno svetlo za pešake u Inerenkanalštraseu. Naglo zastaje. A onda se okreće, polako odlazi do sandučeta za besplatne novine i na naslovnici *Bild cajtunga* vidi svoje lice. A iznad njega naslov:

MAJKA TELEVIZIJSKOG VODITELJA ZALUTALA NA AUTO-PUTU

Prolaznica baca sitan novac u kutiju, otvara poklopac, izvlači novine i sa strane odmerava Toma. On dublje navlači kačket na lice, žurno se vraća nazad u pravcu centra grada i iznenada ima osećaj da ga svaki vozač prepoznaje. Iz koraka u korak, njegov užas pretvara se u bes. Ko je obavestio štampu? Policija? Bolnica?

Tom zove prvi broj iz svog telefonskog imenika.

„Valter“, javlja se Dženi, pošto je telefon zazvonio samo jednom.

„Kako je moguće da za to nisam doznao ranije?“

„Kako je moguće? Sori, ali kada sam noćas htela da ti ispričam, prekinuo si poziv.“

„Moramo...“

Dženi ga prekida. „Već sam uspostavila kontakt s Bliherom, advokatom za medije. On će se pobrinuti za to.“

„Okej“, kaže Tom i završava razgovor, jer ima drugi poziv. To je njegova majka.

„Mama, ne mogu sada.“

Greta mu ne dopušta da je otkači.

„Potreban mi je moj automobil! Moram da idem u kupovinu!“

Gospode, smiluj se i daj joj mozak, misli on i žuri da pređe ulicu pre nego što se upali crveno za pešake.

„Tome?“

„Pobrinuću se za to. Ostani kod kuće. Doći ću kasnije.“

Garderobier pun istih pantalona, odela, košulja i majica je prostorija u stanu iz koje se najmanje čuje zvuk. Tu može da bude siguran da ga niko od komšija neće čuti ako zaurla: „Jebeno sranje!“

Ponovo zove Dženi i moli je da pozove auto-mehaničarsku radionicu u Ašhafenburgu, i zamoli ih da odmah prodaju kola njegove mame.

„Hoću“, kaže mu. „Mislim da moraš da se pobrineš da ti majka danas ostane u stanu, da neki fotograf ne uvreba još i nju. Videla sam da joj je u telefonskom imeniku napisana puna adresa.“

„Jebiga!“

Pet minuta kasnije, Tom sedi u svom automobilu i juri preko Dojcer mosta na Rajni.

„Jesi li slučajno bio u blizini, ili nečemu drugom dugujem ovu čast?“, nepoverljivo ga prima majka, pošto mu je konačno otvorila vrata.

„Mislio sam da bismo mogli zajedno da doručujemo.“ Tom stavlja na sto četiri prepune kese za kupovinu i pakovanje flaša s vodom. Zna da sada mora da zrači mir. „Pokupovao sam sve što bi moglo da ti treba, da ne bi morala da izlaziš po ovoj groznoj vrućini.“

Greta pregleda kese.

„Imaš tu i ukrštene reči“, kaže joj, a zatim se šunja do hodnika i izvlači utikač telefona iz zida.

„Nabavio sam ti čak i novi telefon, mama. Mobilni.“

Greta je skrстила ruke i odmahuje glavom. „Njega možeš da nosiš. Ne treba mi.“

„Ma treba ti, mama. Sve telefonske linije u Porcu su poremećene, a dok ih ponovo ne poprave, možeš da me dobiješ preko ovoga.“

Objašnjava joj kako jednostavno radi uređaj s ogromnim dugmićima i kako može da pozove njegov broj mobilnog telefona. Greta isprobava uređaj svojim naboranim prstima i zapanjena je što Tomov telefon svaki put zvoni.

„A ako ja tebe zovem, moraš samo da pritisneš ovo zeleno dugme, mama.“

„Moram to da zapišem“, kaže i odlazi u kupatilo.

Tom njeno odsustvo koristi da fiksni telefon skloni gore, na policu svoje nekadašnje dečje sobe.

„Dođi malo ovamo“, zove ga Greta. „Ne znam kako ovo da zapišem.“

Tom tiho zatvara vrata sobe i odlazi kod majke, koja stoji pred zidom punim šarenih ceduljica.

DVADESET SATI TOM NA TELEVIZIJI

2015!

JESTI JABUKE! SVAKI DAN PO JEDNU!!!

SVE ZAPISIVATI!!!

Zastaje mu dah.

„Što tako gledaš?“, pita i gura mu blokčić u ruku. „Pamćenje sa starošću slabi. Uvek je dobro da se zapiše.“

Tom ne progovara ni reč. Ostani miran, misli, zapisuje kombinaciju tastera na telefonu i vraća majci blokčić.

Greta lepi cedulju na kojoj piše: Mobilni. Dva puta najniže dugme = Tom, na jednu slobodnu pločicu u kupatilu.

„Gladna sam“, kaže i odlazi u kuhinju.

Tom je pušta da ode, skida sa zida cedulju na kojoj piše *AUTO*, gužva je i trpa u džep pantalona. Malo kasnije, uzima ključeve od stana, pod nekim izgovorom odlazi do najbližeg bravara i traži da mu napravi duplikat. Jer u ovoj situaciji nikako ne bi bilo dobro da ne može da uđe u stan.

Narednih dana, Tom redovno navraća kod majke i snabdeva je svime što joj je potrebno kako bi je sprečio da izlazi napolje.